

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 19.10.2007
KOM(2007) 621 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI

Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej

KOMUNIKAT KOMISJI

Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej

1. WPROWADZENIE

Uznając zasadniczą rolę, jaką turystyka odgrywa w gospodarce UE, Komisja przyjęła w marcu 2006 r. odnowioną politykę turystyczną¹, której głównym celem jest wkład w „podniesienie konkurencyjności europejskiego przemysłu turystycznego oraz stworzenie większej liczby lepszych miejsc pracy poprzez zrównoważony wzrost turystyki w Europie i na świecie.” Komisja przyznała również jednoznacznie, że „przyjęcie bezpośredniego celu, jakim jest wzrost i zatrudnienie idzie w parze z promowaniem celów społecznych i środowiskowych” oraz ogłosiła przygotowanie „Europejskiej Agendy 21 dla turystyki” w oparciu o wyniki prac Grupy ds. zrównoważonego rozwoju turystyki² (Tourism Sustainability Group - TSG) przedstawionych w sprawozdaniu pt. *„Działanie na rzecz bardziej zrównoważonej turystyki europejskiej”*³ opublikowanym w lutym 2007 r.

Turystyka jest faktycznie jedną z form działalności gospodarczej o najbardziej znaczącym potencjale w tworzeniu przyszłego wzrostu i zatrudnienia w UE. Zgodnie z zawężoną definicją⁴ turystyka obecnie stanowi około 4 % PKB UE i waha się od około 2 % w niektórych państwach członkowskich do 12 % na Malcie. Jej pośredni udział w PKB jest znacznie wyższy – turystyka pośrednio tworzy ponad 10 % PKB UE i dostarcza około 12 % wszystkich miejsc pracy.

Turystyka jest szczególnie ważna, jeśli chodzi o oferowanie możliwości zatrudnienia dla młodych ludzi, którzy reprezentują dwukrotnie wyższy wskaźnik siły roboczej w turystyce niż w innych gałęziach gospodarki⁵. Wzrost zatrudnienia w sektorze turystyki w ostatnich latach był znacznie wyższy niż w pozostałych sektorach gospodarki. Sektor ten przyczynia się znacząco do osiągnięcia celu strategii lizbońskiej, jakim jest stworzenie większej liczby lepszych miejsc pracy. Znaczenie turystyki dla gospodarki UE będzie prawdopodobnie wzrastać w nadchodzących latach wraz z oczekiwanym rocznym wzrostem zapotrzebowania na usługi turystyczne nieco powyżej 3 %⁶ w najbliższych latach.

¹ COM(2006) 134 wersja ostateczna z 17.3.2006.

² Szczegóły dotyczące składu i funkcji zob. COM(2003) 716 wersja ostateczna i COM(2006) 134 wersja ostateczna.

³ http://ec.europa.eu/enterprise/services/tourism/tourism_sustainability_group.htm

⁴ Tradycyjni dostawcy usług transportowych i turystycznych (hotele, restauracje, kawiarnie, biura podróży, wypożyczalnie samochodów, linie lotnicze etc.), którzy dostarczają towarów i usług bezpośrednio dla podróżnych.

⁵ Zob. „Działania na rzecz pełnego udziału młodych ludzi w edukacji, zatrudnieniu i społeczeństwie” COM(2007) 498 wersja ostateczna z dnia 5.9.2007 r.

⁶ Światowa Rada Turystyki i Podróży (World Travel and Tourism Council –WTTC), Regionalne sprawozdanie TSA – Unia Europejska 2007.

Znalezienie właściwej równowagi pomiędzy swobodnym rozwojem ośrodków turystycznych a ochroną ich środowiska naturalnego z jednej strony oraz rozwojem konkurencyjnej działalności gospodarczej z drugiej strony może okazać się poważnym wyzwaniem. Prace Grupy ds. zrównoważonego rozwoju turystyki potwierdziły jednakże, iż bardziej niż w przypadku pozostałych form działalności gospodarczej, turystyka może rozwijać się w zgodzie z potrzebami środowiska naturalnego i społeczeństwa. Wynika to z faktu, iż rozwój ośrodków turystycznych jest ściśle powiązany z ich środowiskiem naturalnym, specyfiką kulturową, kontaktami międzyludzkimi, bezpieczeństwem i dobrym samopoczuciem lokalnych społeczności. Cechy te sprawiają, że turystyka jest siłą sterującą ochroną przyrody i rozwojem ośrodków turystycznych – bezpośrednio poprzez podnoszenie świadomości i udział w ich dochodach oraz pośrednio poprzez dostarczanie ekonomicznego uzasadnienia dla zapewnienia takiego wsparcia przez innych.

Światowe trendy i priorytety ulegają zmianie. Bardziej niż kiedykolwiek wcześniej nadrzędnym wyzwaniem dla sektora turystyki jest zachowanie jego konkurencyjności przy jednoczesnym uwzględnieniu zrównoważonego rozwoju, uznając, że na dłuższą metę, konkurencyjność zależy od zrównoważonego rozwoju. W sposób szczególnie zmiany klimatyczne są obecnie postrzegane jako zasadniczy problem, wymagający od przemysłu turystycznego zmniejszenia udziału w emisjach gazów cieplarnianych oraz od ośrodków turystycznych dostosowania się do zmian we wzorze popytu i w typach turystyki przez nie oferowanych.

Przyszłość europejskiej turystyki zależy od jakości doświadczeń turystycznych – turyści wezmą pod uwagę, że ośrodki dbające o środowisko naturalne, swoich pracowników i lokalne społeczności z większym prawdopodobieństwem zadbają także o nich. Uwzględniając zrównoważony rozwój w swoich działaniach, podmioty zaangażowane w turystykę zadbają o przewagę konkurencyjną, która czyni z Europy najbardziej atrakcyjny cel turystyczny na świecie, z jej wrodzoną różnorodnością, zróżnicowaniem krajobrazu i bogactwem kultur. Uwzględnienie zrównoważonego rozwoju w sposób społecznie odpowiedzialny⁷ pomoże przemysłowi turystycznemu unowocześnić swoje produkty i usługi oraz poprawić ich jakość i wartość.

W związku z powyższym, przedstawiona w niniejszym komunikacie „*Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej*” wypełnia długoterminowe zobowiązanie Komisji⁸ wspierane przez pozostałe instytucje europejskie⁹. Opiera się ona na sprawozdaniu Grupy ds. zrównoważonego rozwoju turystyki i na wynikach przeprowadzonych następnie konsultacji społecznych¹⁰. Agenda stanowi dalszy

⁷ Zob. także „Możliwości i odpowiedzialność: Jak pomóc małym przedsiębiorstwom we włączeniu zagadnień społecznych i ekologicznych do ich działalności”, styczeń 2007.

⁸ Niniejsze zobowiązanie zostało po raz pierwszy ogłoszone w COM(2001) 665 wersja ostateczna z dn. 13.11.2001 r. (Działanie 8) i ponownie potwierdzone w COM(2003) 716 wersja ostateczna z dn. 21.11.2003 r. oraz COM(2006) 134 wersja ostateczna.

⁹ Rezolucja Rady z dn. 21.05.2002 r. w sprawie przyszłości turystyki europejskiej (2002/C 135/01), Konkluzje Rady w sprawie trwałego rozwoju turystyki europejskiej (8194/05, 19.04.2005), rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie nowych możliwości i nowych wyzwań stojących przed zrównoważoną turystyką europejską (2004/2229 INI).

¹⁰ Zob. http://ec.europa.eu/enterprise/services/tourism/index_en.htm

wkład we wdrażanie nowej strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia¹¹ oraz nowej strategii zrównoważonego rozwoju¹².

2. AGENDA DLA ZRÓWNOWAŻONEJ I KONKURENCYJNEJ TURYSTYKI EUROPEJSKIEJ

Stworzenie właściwej równowagi pomiędzy korzyściami dla turystów, potrzebami środowiska naturalnego i kulturowego oraz rozwojem i konkurencyjnością ośrodków turystycznych i przedsiębiorstw wymaga zintegrowanej i całościowej koncepcji politycznej, w ramach której wszystkie zainteresowane podmioty dążą do realizacji jednakowych celów.

2.1. Cele dla zrównoważonej turystyki europejskiej i wyzwania, które należy podjąć

Istniejące w UE ramy dla rozwoju polityki gospodarczej, społecznej i ochrony środowiska, oparte na partnerstwie na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz na strategii zrównoważonego rozwoju, tworzą odpowiednie podstawy dla osiągnięcia celów niniejszej agendy, tj. dobrobytu gospodarczego, sprawiedliwości i spójności społecznej oraz ochrony środowiska naturalnego i dóbr kultury¹³.

Cele te powinny również służyć jako przewodnik dla europejskich podmiotów zaangażowanych w turystykę w ramach ich polityk i działań dotyczących wpływu, jaki wywierają turyści przyjeżdżający z Europy oraz dla wsparcia turystyki jako narzędzia służącego zrównoważonemu rozwojowi krajów gospodarzy.

Realizując te cele, konieczne będzie uwzględnienie kilku wyzwań¹⁴ właściwych dla sektora turystyki. Dotyczą one głównie zrównoważonej ochrony i zarządzania zasobami przyrodniczymi i kulturowymi, zminimalizowania zużycia surowców i zanieczyszczeń w ośrodkach turystycznych włącznie z produkcją odpadów, zarządzania zmianami w interesie zapewnienia dobrobytu wspólnoty, zmniejszenia różnicowania sezonowego popytu, uwzględnienia problemu wpływu transportu związanego z turystyką, umożliwienia czerpania korzyści z turystyki wszystkim bez dyskryminacji, poprawienia jakości zatrudnienia w turystyce, również poprzez próbę rozwiązania problemu zatrudnienia nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich w ramach polityki migracyjnej Komisji¹⁵. Zapewnienie bezpieczeństwa turystów i społeczności lokalnych, w miejscach, w których oferowane są usługi turystyczne, jest zarówno dodatkowym wyzwaniem, jak i podstawowym warunkiem pomyślnego rozwoju turystyki¹⁶.

¹¹ COM(2005) 24 wersja ostateczna z 2.2.2005 r.

¹² Nowa strategia zrównoważonego rozwoju UE przyjęta przez Radę Unii Europejskiej w dn. 15-16 czerwca 2006 r.

¹³ Cele te są szerzej omówione w sprawozdaniu TSG (str. 3).

¹⁴ Te kluczowe wyzwania zostały omówione w sprawozdaniu TSG (str. 8-17) i są związane z siedmioma wyzwaniami określonymi w nowej strategii zrównoważonego rozwoju.

¹⁵ Zob. projekt dyrektywy przewidującej kary dla pracodawców zatrudniających obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających na terytorium UE, COM(2007) 249, str. 2. Sprawozdanie z oceny wpływu, SEC(2007) 603, str.7.

¹⁶ Państwa członkowskie korzystałyby z opracowania najlepszych praktyk i dzielenia się nimi w zakresie ochrony właściwych miejsc i wydarzeń o charakterze masowym poprzez Europejski Program Ochrony Infrastruktury Strategicznej, który pozwoliłby na właściwą koordynację odpowiednich działań.

Wyzwania te nie są precyzyjnie określone co do ich miejsca i czasu. Ich pierwszeństwo, sposób w jaki będą realizowane oraz wyłaniające się możliwości, z których można skorzystać mogą różnić się w zależności od miejsca.

Zainteresowane podmioty muszą stale liczyć się ze zmianami i starać się im sprostać. W politykach i działaniach należy uwzględniać wpływ na popyt i podaż wywierany przez zmiany środowiskowe, takie jak zmiany klimatyczne¹⁷ i niedobory wody¹⁸, rozwój technologii i inne aktualne kwestie polityczne, gospodarcze i społeczne. We współpracy ze wszystkimi zaangażowanymi podmiotami, będzie miała zatem miejsce regularna aktualizacja zestawu wyzwań.

2.2. Ramy działania

Osiągnięcie rezultatów niniejszej agendy oraz wyjście naprzeciw wyżej wymienionym wyzwaniom będzie wymagało spójnego działania, które może być wsparte poprzez odpowiednie polityki publiczne: zrównoważone zarządzanie ośrodkami turystycznymi, włączenie problemów zrównoważonego rozwoju do działań przedsiębiorców oraz świadomości turystów co do potrzeb zrównoważonego rozwoju.

Zrównoważone zarządzanie ośrodkami turystycznymi ma decydujące znaczenie dla rozwoju turystyki, szczególnie poprzez skuteczne planowanie i kontrolowanie rozwoju przestrzennego oraz zagospodarowania terenów, a także poprzez decyzje dotyczące inwestycji w zakresie zapewnienia infrastruktury i świadczenia usług. Zapewniając, że rozwój nowej turystyki charakteryzuje się skalą i typem zgodnym z potrzebami lokalnej społeczności i środowiska, zrównoważone zarządzanie może wzmocnić na dłuższą metę osiągnięcia gospodarcze i pozycję konkurencyjną ośrodka turystycznego. Wymaga to ram wspierających, angażujących regionalne i lokalne podmioty oraz sprawnej struktury ułatwiającej partnerstwo oraz skuteczne przywództwo.

Podstawowym wymogiem, przed jakim stoją przedsiębiorstwa jest utrzymanie konkurencyjności. Działania podjęte w tym celu powinny być postrzegane jako część procesu przynoszącego zrównoważony wzrost, który stanowi jedną z najważniejszych zalet w kwestii konkurencyjności. W związku z powyższym, w celu zapewnienia długofalowej konkurencyjności, rentowności i dobrej koniunktury, przedsiębiorcy powinni w większym niż dotychczas stopniu włączać problemy zrównoważonego rozwoju w ich praktyki oraz narzędzia podejmowania decyzji i zarządzania. W procesie tym usługi i zrzeszenia wspierające przedsiębiorców odgrywają zasadniczą rolę.

Ponadto w celu osiągnięcia widocznego postępu, strona popytowa zarówno rynku usług wypoczynkowo-rozrywkowych jak i rynku usług dla przedsiębiorców powinna wysyłać silniejsze i bardziej spójne sygnały. Należy zwrócić się do turystów w celu rozwinięcia i wzmocnienia ich krytycznych zdolności wyboru na rzecz zrównoważonego rozwoju. Rozwijanie świadomości potrzeby zrównoważonego

¹⁷ Zob. także zielona księga „Adaptacja do zmian klimatycznych w Europie – warianty działań na szczeblu UE” COM(2007) 354 wersja ostateczna z dn. 26.6.2007.

¹⁸ Zob. także „Rozwiązanie problemu dotyczącego niedoboru wody i susz w Unii Europejskiej” COM(2007) 414 wersja ostateczna z dn. 18.7.2007 r.

rozwoju oraz etyki może ułatwić powstanie odpowiedzialnych indywidualnych postaw oraz praktyk wśród turystów. Rosnące zrozumienie problemów zrównoważonego rozwoju wśród konsumentów może natomiast wpłynąć na zachowanie przedsiębiorców i skłonić ich do wyrażenia swego zainteresowania tą kwestią i podjęcia stosowanych działań.

2.3. Zasady mające na celu osiągnięcie konkurencyjnej i zrównoważonej turystyki

Aby osiągnąć cel, jakim jest konkurencyjna turystyka oparta na zasadach zrównoważonego rozwoju, Komisja zaprasza wszystkie zaangażowane podmioty do przestrzegania następujących zasad¹⁹:

- **Zastosowanie całościowego i zintegrowanego podejścia** – wszystkie zróżnicowane sposoby oddziaływania na turystykę powinny być wzięte pod uwagę przy jej planowaniu i rozwoju. Ponadto turystyka powinna być dobrze wyważona i zintegrowana z całym zakresem działań, które mają wpływ na społeczeństwo i środowisko naturalne.
- **Planowanie długoterminowe** – zrównoważony rozwój zakłada wzięcie pod uwagę potrzeb przyszłych pokoleń podobnie jak naszych. Planowanie długoterminowe wymaga zdolności do kontynuowania działań w długim okresie czasu.
- **Osiągnięcie odpowiedniego tempa i rytmu rozwoju** – poziom, tempo i kierunek rozwoju powinny odzwierciedlać i uwzględniać charakter, zasoby i potrzeby wspólnot gospodarzy i ośrodków turystycznych.
- **Zaangażowanie wszystkich podmiotów** - zrównoważone podejście wymaga szerokiego zaangażowania ze strony wszystkich podmiotów uwzględnionych w wynikach, w proces podejmowania decyzji oraz praktyczne wdrażanie
- **Zastosowanie najlepszej dostępnej wiedzy** – polityki i działania powinny być oparte na najnowszej i najlepszej dostępnej wiedzy. Informacje dotyczące trendów i sposobów oddziaływania turystyki, umiejętności i doświadczenie powinny być wykorzystywane w całej Europie.
- **Zminimalizowanie ryzyka i zarządzanie ryzykiem** (zasada przezorności) – w przypadku kiedy występują wątpliwości dotyczące możliwych rezultatów działań, powinna mieć miejsce pełna ocena oraz działania zapobiegawcze w celu uniknięcia powstania szkody dla środowiska lub społeczeństwa.
- **Odzwierciedlenie wpływu w kosztach** (zasada zanieczyszczający płaci) – ceny powinny odzwierciedlać rzeczywisty koszt społeczny działań produkcyjnych i konsumpcyjnych. Ma to skutki nie tylko w zakresie zanieczyszczania, lecz również dla pobierania opłat za korzystanie z udogodnień, które powodują znaczące koszty zarządzania z nimi związane.

¹⁹ Sprawozdanie Grupy ds. zrównoważonego rozwoju turystyki „Działanie na rzecz bardziej zrównoważonej turystyki europejskiej”, luty 2007 r., str. 3-4.

- **Wyznaczanie i przestrzeganie ograniczeń w przypadkach, kiedy jest to wskazane** – należy zbadać zdolności poszczególnych miejsc i większych obszarów odnośnie do natężenia turystyki, wraz z gotowością i możliwościami ograniczenia stopnia rozwoju turystycznego oraz liczby napływających turystów tam, gdzie jest to wskazane.
- **Podejmowanie stałego monitoringu** – zrównoważony rozwój dotyczy przede wszystkim zrozumienia wpływu i ciągłej uwagi, koniecznych dla wprowadzenia koniecznych zmian i udoskonaleń.

3. WSPÓLNE KONTYNUOWANIE DZIAŁAŃ

Niektórzy spośród zaangażowanych podmiotów uznali już doniosłość zrównoważonego rozwoju i obecnie pracują nad poprawą swoich osiągnięć. Pomimo tych wysiłków konieczny jest większy postęp. W celu osiągnięcia lepszych wyników obecne i przyszłe inicjatywy powinny być skierowane na połączenie wysiłków i wspólne działanie w bardziej widoczny i spójny sposób.

Niniejsza agenda ma na celu wzmocnienie tego dobrowolnego i postępującego procesu. Powinna być ona wspierana przez wszystkie podmioty zaangażowane w turystykę w Europie na różnych poziomach zarządzania: na poziomie władz lokalnych, organizacji zajmujących się zarządzaniem ośrodkami turystycznymi, regionów, państw członkowskich, Komisji Europejskiej, przedsiębiorców, turystów i innych podmiotów²⁰, które mogą stymulować, wspierać i nadawać kierunek turystyce.

Sektor turystyki angażuje wiele różnych podmiotów prywatnych i publicznych posiadających zdecentralizowane kompetencje. Podstawowe znaczenie ma zatem przestrzeganie zasady pomocniczości oraz podejście oddolne angażujące te podmioty, które mają kompetencje i władzę oraz które dobrowolnie przyczyniają się do wdrożenia agendy.

Z tego powodu nacisk zostanie położony na wspólne działania na poziomie ośrodków turystycznych w kontekście wspierających krajowych i europejskich polityk i działań.

3.1. Rola zainteresowanych podmiotów

Grupa ds. zrównoważonego rozwoju turystyki określając szerokie kompetencje²¹ i szczegółowe role²² różnych grup zainteresowanych podmiotów, stworzyła ramy dla działań dotyczących wdrożenia niniejszej agendy w kontekście wyżej wymienionych trzech elementów kluczowych tj. ośrodków i przedsiębiorców działających zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz odpowiedzialnych turystów i zidentyfikowanych wyzwań.

²⁰ Między innymi: placówki edukacyjne i badawcze, związki zawodowe, stowarzyszenia konsumentów, organizacje pozarządowe i międzynarodowe.

²¹ Sprawozdanie TSG, str. 27-30.

²² Sprawozdanie TSG, tabele 1a i 1b, str. 31-39.

Podmioty zaangażowane w turystykę zachęca się do przyjęcia tych poszczególnych form odpowiedzialności oraz do skorzystania z możliwości, jakie daje zrównoważony rozwój jako potencjalny katalizator innowacji i wzrostu.

Zainteresowane podmioty dzielą się wiedzą poprzez komunikowanie pozytywnych i negatywnych osiągnięć po drodze rezultatów w celu zbudowania silniejszego pomostu pomiędzy tworzeniem wiedzy, jej rozpowszechnianiem i wdrażaniem działań kierujących się zasadami zrównoważonego rozwoju i konkurencyjności. W tym celu powinni oni stworzyć ustrukturyzowaną i regularną współpracę na poziomach, na których najczęściej działają (ośrodków turystycznych, regionalnym, krajowym, europejskim lub międzynarodowym) oraz uwzględnić kontekst zrównoważonego rozwoju na forum dyskusji w tych strukturach współpracy. Przykładem takiej współpracy jest dialog społeczny pomiędzy przedsiębiorcami i pracownikami oraz organizacjami reprezentującymi ich interesy.

Małe przedsiębiorstwa i mikroprzedsiębiorstwa odgrywają niezastąpioną rolę w turystyce europejskiej, lecz ich rozmiar sprawia, że mogą być gorzej przystosowane do włączenia aspektów zrównoważonego rozwoju i promowania ich jako aspektu ich działalności. W związku z powyższym zachęca się odpowiednich pośredników do przekazania im zasadniczego przesłania zawartego w niniejszej agendzie i do ułatwienia im udziału w jej wdrażaniu.

3.2. Rola Komisji Europejskiej

Komisja uznaje swoją odpowiedzialność za podjęcie działań oraz będzie wprowadzać w życie inicjatywy na poziomie europejskim z zastosowaniem stopniowego podejścia, dostarczając podmiotom zaangażowanym w turystykę wartości dodanej na poziomie europejskim, jednocześnie w pełni uznając podział kompetencji zapisany w Traktacie.

Niniejsza agenda będzie kierunkowskazem dla dalszych działań Komisji w dziedzinie turystyki i we wszystkich pozostałych obszarach polityki, które wywierają wpływ na turystykę i na jej zrównoważony rozwój. W tym celu Komisja będzie się opierać na pracach Grupy ds. zrównoważonego rozwoju turystyki.

Komisja będzie nadal współpracować z krajami sąsiadującymi (z Europy Wschodniej i regionu śródziemnomorskiego) oraz w ramach EPS (europejskiej polityki sąsiedztwa) w dziedzinie turystyki i wspierać kraje rozwijające się o niskim i średnim dochodzie, poprzez bezpośrednie inwestycje zagraniczne Unii Europejskiej oraz wspólne przedsiębiorstwa w obszarze turystyki.

3.2.1. *Mobilizowanie zaangażowanych podmiotów do tworzenia wiedzy i dzielenia się nią*

Komisja Europejska będzie miała na celu osiągnięcie lepszego odnotowywania i uznania dla dobrych praktyk przez obywateli UE i społeczeństwo oraz poprzez wzmocnienie wiedzy i zrozumienia praktyk, które łączą i obopólnie wzmacniają zrównoważony rozwój i konkurencyjność.

Komisja obecnie organizuje konferencje oraz podejmuje działania badawcze w celu podniesienia świadomości odnośnie do wyzwań takich jak ułatwienie podróżowania ludziom młodym, starszym i osobom ze specjalnymi potrzebami poprzez inicjatywy

społeczne i w zakresie turystyki ogólnodostępnej oraz dotyczące metod pracy, które mogą być stosowane na poziomie lokalnym i regionalnym (np. badanie na temat wpływu dużych wydarzeń kulturalnych i sportowych na MŚP działające w sektorze turystyki). W szczególności podręcznik dotyczący obszaru nauki o turystyce jest praktyczną inicjatywą, która promuje zaangażowanie instytucji opartych na wiedzy w ramach podejścia dotyczącego budowania porozumienia skierowanego na poprawę osiągnięć MŚP i potencjału ludzkiego w sektorze turystyki na poziomie ośrodków turystycznych.

Komisja będzie nadal dążyć do zwrócenia uwagi zaangażowanych podmiotów, tworzących wiedzę (np. uniwersytetów, instytutów badawczych, prywatnych i publicznych instytucji monitorujących) na wyzwania stojące przed zrównoważoną turystyką europejską. Ułatwi to współpracę między nimi i promowanie zdobywania formalnego i nieformalnego wykształcenia w dziedzinie turystyki. Zachęci to również do mobilności w całej Europie poprzez wsparcie dla międzynarodowego kształcenia i odbywania stażów, wymiany i rozwijania metod kształcenia, materiałów i treści, także poprzez włączenie zasad zrównoważonego rozwoju do programów kształcenia.

Zaangażowanie na poziomie lokalnym i regionalnym będzie wspierane poprzez porozumienia pomiędzy różnymi typami ośrodków turystycznych (np. wiejskimi, nadmorskimi, górskimi, miejskimi) zaangażowanymi w zrównoważone zarządzanie ośrodkami określone przez liderów i otwarte dla wszystkich zainteresowanych stron. Komisja Europejska będzie wspierać wzmocnienie i stworzenie nowych platform, również poprzez wykorzystanie nowych technologii, w przypadkach gdy możliwa jest wymiana doświadczeń wyniesionych z dobrych i złych praktyk oraz gdy współpraca pomiędzy sektorem turystyki i pozostałymi powiązanymi sektorami może ulec poprawie. Promowanie wymiany najlepszych praktyk w dziedzinie zrównoważonego zarządzania ośrodkami turystycznymi (np. próby rozwiązywania problemu zmian sezonowych oraz wydłużenia sezonu turystycznego) mogą w znaczący sposób przyczynić się do konkurencyjności ośrodków turystycznych. Platformy te mogłyby pozwolić na bardziej specyficzne podejście odzwierciedlające terytorialne i gospodarcze cechy ośrodków.

Coroczne Europejskie Forum Turystyczne również tworzy platformę, w ramach której wszystkie zainteresowane podmioty mogą wymieniać opinie i wzmacniać współpracę w kwestiach związanych z zależnościami pomiędzy zrównoważonym rozwojem i konkurencyjnością w turystyce europejskiej.

W celu wzmocnienia współpracy z państwami członkowskimi oraz pomiędzy nimi, stosowany będzie ich obecny coroczny system sprawozdawczy za pośrednictwem Komitetu Doradczego ds. Turystyki²³. Ułatwi to wymianę i rozpowszechnianie informacji również na temat tego, jak polityki i działania państw członkowskich dbają o zachowanie zrównoważonego rozwoju w turystyce.

Potrzeba lepszej i szybszej wiedzy na temat tego, jak turystyka ewoluuje w Europie może być zaspokojona częściowo poprzez zebranie i dostarczenie danych

²³ Decyzja Rady 86/664/EWG z dnia 22 grudnia 1986 r.

statystycznych i geograficznych²⁴ a częściowo poprzez działalność istniejących i nowych instytucji monitorujących. Informacje takie mogłyby ułatwić monitorowanie kluczowych wyzwań, zwłaszcza tych, mających znaczenie dla MŚP, które mają związek z zatrudnieniem i sezonowością.

Wreszcie Komisja zaprasza organizacje międzynarodowe (UNWTO, UNEP, UNESCO itp.) do wniesienia wkładu w ten proces poprzez zidentyfikowanie wspólnych elementów pomiędzy zakresami ich działalności a agendą europejską.

3.2.2. *Promowanie modelowych ośrodków turystycznych*

Komisja będzie kontynuować wdrażanie projektu pilotażowego „Modelowe Ośrodki Turystyczne Europy” (EDEN). EDEN promuje rozwijające się europejskie ośrodki turystyczne i oferuje wsparcie dla tych, w których rozwój turystyki idzie w parze ze zrównoważonym rozwojem społecznym, kulturowym i środowiskowym. Każdego roku wybiera się nowy temat do przyznania nagrody. Komisja ułatwi powstanie sieci pomiędzy nagrodzonymi ośrodkami mając na celu poprawienie wymiany dobrych praktyk na poziomie europejskim i zachęcenie pozostałych ośrodków do przyjęcia podobnych zrównoważonych modeli rozwoju turystyki.

Komisja wzmocni ponadto obraz i postrzeganie Europy jako celu turystycznego charakteryzującego się wysoką jakością usług i zrównoważonym rozwojem. W tym celu Komisja będzie współpracowała z Europejską Komisją Podróży i krajowymi organizacjami turystycznymi w celu opracowania właściwej strategii, która obejmie również Europejski Portal Ośrodków Turystycznych²⁵.

3.2.3. *Uruchomienie instrumentów finansowania UE*

Komisja Europejska uznaje potrzebę wsparcia finansowego zainteresowanych podmiotów w celu wzmocnienia wdrażania agendy. Istnieje już pewien potencjał na poziomie europejskim w postaci możliwości finansowania przez państwa członkowskie i regiony projektów turystycznych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Zrównoważone i konkurencyjne praktyki w sektorze turystycznym mają obecnie priorytet w ramach różnych celów poszczególnych europejskich instrumentów finansowych – szczególnie w Funduszu Spójności (w Europejskim Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz w Europejskim Funduszu Społecznym), w Europejskim Funduszu Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskim Funduszu Rybackim, w siódmym programie ramowym WE na rzecz badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (w ramach którego kluczowym priorytetem jest wpływ zmian klimatycznych na turystykę), oraz w programie „Leonardo da Vinci” poprzez wprowadzenie specjalnych środków dla praktykantów i młodych ludzi w trakcie szkolenia zawodowego oraz w realizowanym projekcie analizującym i rozwijającym kwalifikacje w tej dziedzinie. Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP) również wspiera konkurencyjność przedsiębiorstw z UE, a w szczególności MŚP²⁶. Komisja będzie

²⁴ Na przykład poprzez rewizję dyrektywy w sprawie statystyk w dziedzinie turystyki i/lub GMES (globalnego systemu monitorowania środowiska i bezpieczeństwa) dostarczającego jednolitych danych geoprzestrzennych na skalę ogólnoeuropejską.

²⁵ www.visiteurope.com

²⁶ Zob. także COM(2006) 134 wersja ostateczna, str. 6-7.

ułatwiać upowszechnianie wiedzy na temat tego, jak te istniejące instrumenty finansowe UE były i mogą być wykorzystywane w tym celu przez różne zainteresowane podmioty z sektora turystyki.

3.2.4. Włączenie zrównoważonego rozwoju i konkurencyjności do głównego nurtu polityk Komisji

Wiele istniejących europejskich polityk i działań może mieć znaczący wpływ na turystykę i zrównoważony rozwój i może wnieść znaczący wkład w rozwiązanie głównych problemów. Polityki ogólne w dziedzinach takich jak ochrona środowiska, transport, zatrudnienie i badania mogą mieć różny wpływ na poszczególne obszary w związku z ich szczególnymi cechami. Komisja bierze i będzie brać w przyszłości pod uwagę potrzeby tych różnych obszarów.

Znaczące zaangażowanie ze strony zainteresowanych podmiotów w proces konsultacji społecznych w zakresie przyszłej polityki morskiej UE pokazał ich zainteresowanie i wsparcie dla działań na poziomie UE skierowanych na bardziej zrównoważoną i konkurencyjną turystykę morską i w rejonach nadmorskich. W odpowiedzi na ich obawy, zintegrowane podejście do polityki morskiej stworzy podstawę do opracowania dalszych działań w celu poprawienia zrównoważonego rozwoju i konkurencyjności tego sektora. W pierwszej kolejności Komisja skupi się na turystyce na obszarach nadmorskich poprzez sporządzenie oceny skutków szybko rozwijających się segmentów takich jak turystyka rejsowa, zbadaniu powiązań między przemysłem rejsowym, infrastrukturą portową i na przystaniach oraz innymi gałęziami przemysłu morskiego oraz na kwestiach związanych z konkurencją pomiędzy wykorzystaniem lądu i morza w środowisku nadmorskim.

Obszary górskie potrzebują dalszych polityk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, które łączą zarówno wymogi ochrony przyrody poszczególnych ekosystemów jak i trwały dobrobyt swoich mieszkańców²⁷. Komisja uznaje potrzebę zachowania bogatego środowiska naturalnego wielu z tych wrażliwych obszarów górskich.

Obszary wiejskie inwestują w turystykę w celu dywersyfikacji swoich gospodarek, co jest konieczne dla wzrostu, zatrudnienia i zrównoważonego rozwoju. Oferują one rzeczywiste możliwości w zakresie atrakcyjności miejsca do życia i pracy oraz ich roli jako rezerwatu zasobów naturalnych i wysoko cenionych krajobrazów. Powoduje to potrzebę zachowania spójności i harmonii w politykach Wspólnoty oraz ochrony środowiska naturalnego i zachowania obszarów wiejskich.

Turystyka może również przyczynić się zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich poprzez poprawę konkurencyjności przedsiębiorców, zaspokojenie potrzeb społecznych i zachowanie środowiska kulturowego i naturalnego. Jeżeli miejskie ośrodki turystyczne mają odnieść sukces we wszystkich tych dziedzinach, muszą zastosować podejście globalne, oparte na zasadach zrównoważonego rozwoju, które będzie uznane i wspierane przez polityki publiczne na wszystkich poziomach włącznie z poziomem europejskim.

²⁷

Protokół w sprawie turystyki do konwencji alpejskiej jest przykładem instrumentu ramowego, który może stymulować i koordynować wkład zainteresowanych podmiotów na poziomie regionalnym i lokalnym.

4. WNIOSKI

Niniejszy komunikat stanowi oficjalne rozpoczęcie i zatwierdzenie średnio- i długoterminowej agendy, w ramach której wszystkie zainteresowane podmioty powinny podjąć konieczne kroki w celu wzmocnienia wkładu zrównoważonych praktyk do poprawienia konkurencyjności Europy jako najbardziej atrakcyjnego celu turystycznego.

Komisja Europejska liczy na wsparcie polityczne dla tej inicjatywy ze strony pozostałych instytucji UE, a także zaprezentuje ocenę jej postępu poczynionego do roku 2011.